

УДК 343.85:343.431

Віта Олександрівна Іващенко,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

Окремі аспекти нормативно-правового забезпечення протидії торгівлі людьми

Однією з гострих проблем для України залишається боротьба з торгівлею людьми. Вперше Законом України від 24 березня 1998 року було криміналізовано зазначене діяння. Зростання масштабів і небезпеки цього злочину обумовило необхідність прийняття спеціальної нормативно-правової бази щодо протидії торгівлі людьми. Посприяли цьому підписання та ратифікація Україною Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, прийнятої резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 р., та Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнив зазначену Конвенцію [1].

Зокрема, цілями Протоколу стали попередження торгівлі людьми і боротьба з нею, приділяючи особливу увагу жінкам і дітям; захист та допомога жертвам такої торгівлі при повній повазі їхніх прав людини; заохочення співробітництва між державами у цій сфері. Відповідно до п. а ст. 3 вказаного Протоколу «торгівля людьми» означає здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу.

З метою приведення законодавства України у відповідність до міжнародних стандартів у сфері протидії торгівлі людьми прийнято Закон України від 20 вересня 2011 року «Про протидію торгівлі людьми» [2], який визначив організаційно-правові засади протидії торгівлі людьми, гарантуючи гендерну рівність, основні напрями державної політики та засади міжнародного співробітництва у цій сфері, повноваження органів виконавчої влади, порядок встановлення статусу осіб, які по-

страждали від торгівлі людьми, та порядок надання допомоги таким особам. Торгівля людьми закріплена в законодавчому акті як здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином.

На виконання Закону України «Про протидію торгівлі людьми» згодом були прийняті відповідні підзаконні нормативно-правові акти. Серед них: постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про створення та функціонування Єдиного державного реєстру злочинів торгівлі людьми» від 18 квітня 2012 року № 303, «Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми» від 23 травня 2012 року № 417, «Про затвердження Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми» від 25 липня 2012 року № 660, «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми» від 22 серпня 2012 року № 783, «Про затвердження Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року» від 24 лютого 2016 року № 111, відповідні накази Міністерства соціальної політики України та ін.

Так, Державна соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року [3] передбачила, зокрема, удосконалення нормативно-правової бази у сфері протидії торгівлі людьми, запровадження стандартів надання соціальних послуг особам, які постраждали від неї, інформування громадськості про нові тенденції цього злочину.

У цьому напрямку 06 вересня 2018 року прийнято Закон України «Про внесення змін до статті 149 Кримінального кодексу України щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами». Так, ч. 1 ст. 149 КК передбачила відповідальність за торгівлю людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкupu третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію [4]. Разом з тим, як зазна-

чалоя вище, Закон України «Про протидію торгівлі людьми» містить визначення торгівлі людьми, зокрема, як здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина. Тому з метою однакового розуміння торгівлі людьми відповідні зміни потрібно внести в розглянутий базовий законодавчий акт.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що в Україні створена спеціальна правова база з протидії торгівлі людьми, яка і в подальшому має вдосконалюватися.

Список бібліографічних посилань

1. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : прийм. резолюцією 55/25 Ген. Асамблеї ООН від 15.11.2000 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791 (дата звернення: 24.10.2019).
2. Про протидію торгівлі людьми : Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (дата звернення: 24.10.2019).
3. Про затвердження Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 111 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/111-2016-п> (дата звернення: 24.10.2019).
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.10.2019).

Одержано 28.10.2019